

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання та оформлення курсової роботи з дисципліни
«Прогнозування та соціально-економічне планування»
для здобувачів вищої освіти
галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Рецензенти:

Терещенко Д.А. – кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування Харківського національного університету будівництва та архітектури

Чемчикаленко Р. А. – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародного бізнесу фінансів та обліку Харківського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Економічного факультету
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 8 від 23 червня 2021 р.)*

М 54

Методичні рекомендації до виконання та оформлення курсової роботи з дисципліни «Прогнозування та соціально-економічне планування» для здобувачів вищої освіти галузі знань 28 Публічне управління спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» / уклад. Г. О. Дорошенко, І. О. Пенська, Г. О. Сукрушева, Заднепровська Г. О. – Харків КП "Міська друкарня", 2021. – 21 с.

Методичні рекомендації складено для здобувачів вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. В методичних рекомендаціях подано методичні та довідкові матеріали, необхідні для підготовки й оформлення курсової роботи з дисципліни «Прогнозування та соціально-економічне планування». Здобувачі вищої освіти можуть завчасно вибрати тему курсової роботи та ознайомитись з основними вимогами щодо її виконання, порядку захисту та оцінювання.

Методичні рекомендації розраховані для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, викладачів.

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2021

© Дорошенко Г. О.,
Пенська І. О.,
Сукрушева Г. О.,
Заднепровська Г. О.
уклад., 2021

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	3
1. ОСНОВНІ ЕТАПИ РОБОТИ ТА ВИМОГИ, ЩО ПРЕД'ЯВЛЯЮТЬСЯ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
1.1 Основні вимоги до курсової роботи	7
1.2 Етапи виконання курсової роботи	7
1.3 Функції наукового керівника курсової роботи	7
1.4 Підготовка та структура курсової роботи	7
2. Характеристика структурних елементів курсової роботи	8
3. Запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових праця здобувачів вищої освіти	12
4. Вимоги до оформлення курсової роботи	13
5. Критерії оцінювання курсової роботи	16
6. Тематика курсової роботи	18
Список рекомендованої літератури для виконання курсової роботи	19
Додатки	21

ВСТУП

В умовах ринкової економіки істотно змінилися вимоги до підготовки фахівців в галузі публічного управління та адміністрування. Освітня програма бакалавра «Публічне управління та адміністрування», включає економічні, фінансові, маркетингові, виробничо-економічні та аналітичні служби організацій різних галузей, сфер і форм власності; органи державної і муніципальної влади; академічні та відомчі науково-дослідні організації; установи системи вищої і середньої професійної освіти, середньої загальної освіти, системи додаткової освіти.

Об'єктами професійної діяльності є органи державної та муніципальної влади та управління, підприємства і організації. Бакалавр в області публічного управління та адміністрування, повинен мати базові знання в обраній галузі, вміти використовувати отримані знання для прийняття управлінських рішень. В процесі навчання здобувачі вищої освіти, повинні вміти адаптувати отримані знання і навички до конкретних умов функціонування публічного управління.

Курсова робота є дозволяє судити про те, наскільки здобувач вищої освіти, освоїв теоретичний курс і придбав практичні навички при вивченні дисципліни «Прогнозування і соціально-економічне планування».

Значення курсової роботи полягає в тому, що в процесі її виконання здобувач вищої освіти, не тільки закріплює, а й поглиблює отриманий теоретичний матеріал, набуває навички практичної роботи.

Курсова робота, будучи важливою частиною самостійної роботи здобувачів вищої освіти, розглядається як форма розвитку також і навичок наукової роботи. Досвід і знання, отримані здобувачами, на цьому етапі навчання, можуть бути використані при підготовці випускної кваліфікаційної роботи.

Мета курсової роботи - оволодіння практичними навичками прогнозування і планування, необхідного для здійснення ефективного управління.

Завдання курсової роботи - ознайомлення з найважливішими і найбільш складними проблемами прогнозування і соціально-економічного планування, формування умінь здійснювати прогнозування та планування діяльності економічних суб'єктів і робити на основі цього правильні, науково-обґрунтовані теоретичні і практичні висновки.

Виконання курсової роботи дозволить реалізовувати професійні компетенції в професійній діяльності. Здобувачі вищої освіти, виконуючи курсову роботу, набувають досвіду роботи з літературою, вміння знаходити в ній головні положення, що безпосередньо стосуються обраної теми, вчитися логічно і чітко викладати свої думки при розкритті теоретичних питань і, що особливо важливо, пов'язувати загальні теоретичні положення з конкретною дійсністю, практикою прогнозування і соціально-економічного планування.

У процесі підготовки курсової роботи формуються навички самостійного підбору необхідної літератури, фактичного і цифрового матеріалу, складання таблиць, діаграм. Все це не тільки розширює і поглиблює знання з дисципліни

«Прогнозування і соціально-економічне планування», а й прищеплює навички наукового дослідження і самостійного письмового викладу важливих і складних теоретичних проблем.

При виконанні курсових робіт, і особливо при їх захисті, здобувачі вищої освіти, набувають необхідне вміння для підготовки виступів і доповідей на семінарських заняттях, участі в дискусіях і наукових конференціях. Написання і захист курсової роботи спрямовані на формування та перевірку освоєння компетенцій, передбачених робочою програмою дисципліни:

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

ФК 5. Здатність використовувати систему електронного документообігу.

ФК 7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

ФК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

1. ОСНОВНІ ЕТАПИ РОБОТИ ТА ВИМОГИ, ЩО ПРЕД'ЯВЛЯЮТЬСЯ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1 Основні вимоги до курсової роботи

Курсова робота повинна носити творчий характер, відповідати вимогам логічного і чіткого викладу матеріалу, доказовості і достовірності фактів, відображати вміння студента користуватися раціональними прийомами пошуку, відбору, обробки та систематизації інформації та містити теоретичні висновки і практичні рекомендації.

Курсова робота повинна відповідати наступним вимогам:

- 1) бути виконаною на достатньому теоретичному рівні;
- 2) включати аналіз не тільки теоретичного, а й емпіричного матеріалу;
- 3) мати обов'язкові самостійні висновки роботи;
- 4) мати необхідний обсяг;
- 5) бути оформленою за стандартом і виконана в зазначені терміни.

1.2 Етапи виконання курсової роботи

Робота над курсовою роботою включає наступні етапи:

1. Підготовчий етап:

- визначення мети, завдань, структури та методів дослідження;
- пошук теоретичної і емпіричної інформації (складання списку літератури, робота з книгами, виписки, конспектування важливого і цікавого матеріалу);

- систематизація відібраного матеріалу;

- складання плану курсової роботи.

2. Робочий етап: підготовка чорнового варіанту роботи;

- формулювання висновків роботи;

- оформлення списку літератури.

3. Заключний етап: виправлення роботи відповідно до зауважень наукового керівника;

- підготовка остаточного варіанту роботи з урахуванням вимог оформлення; надання роботи науковому керівнику на відгук;

- захист курсової роботи.

Безпосереднє керівництво курсовою роботою здобувача вищої освіти здійснює науковий керівник.

1.3 Функції наукового керівника курсової роботи

До функцій наукового керівника відносяться:

- практична допомога студенту при виборі теми курсової роботи, розробці плану і графіка її виконання;

- роз'яснення мети і завдання дослідження;

- рекомендації по підбору літератури і фактичного матеріалу;

- систематичний контроль ходу виконання курсової роботи у відповідність до розробленого плану;

- консультації за змістом курсової роботи;

- оцінка якості виконання курсової роботи у відповідності до вимог, що висуваються до неї.

1.4 Підготовка та структура курсової роботи

Підготовка написання та оформлення курсової роботи починається з вибору студентом теми курсової роботи і розробки її плану.

Внутрішня структура роботи повинна складатися зі вступу, розділів основної частини, кожна з яких повинна бути структурована на параграфи (1-2 параграфи), висновків, списку використаної літератури і, в разі необхідності, додатків. Матеріал в роботі розташовується в такій послідовності:

1) титульний лист (додаток А);

3) зміст (додаток Б);

- 4) вступ;
- 5) розділ 1;
- 6) розділ 2;
- 7) розділ 3;
- 8) висновки;
- 9) список використаних джерел;
- 10) додатки (при необхідності).

2. ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виконується на підставі вивчення вітчизняної та іноземної літератури (підручників, навчальних посібників, монографій, періодичних наукових видань, законодавчих і нормативних актів, спеціальної літератури тощо), статистичної звітності, мережі Internet та включає структурні елементи (у порядку їхнього подання в роботі) зображені в табл. 1.

Таблиця 1 - Структура курсової роботи

№ з/п	Структурні елементи	Кількість сторінок	Обсяг
1	Титульний аркуш	1 стор.	Основна частина. Обсяг 35 сторінок
2	Зміст	1 стор.	
3	Вступ	2 стор.	
4	Основна частина:		
4.1	Розділ 1 складається не менше ніж з двох параграфів	10 стор.	
4.2	Розділ 2 складається не менше ніж з двох параграфів	10 стор.	
4.3	Розділ 3 складається з одного параграфу, однак за необхідності, може складатися з двох параграфів	6 стор.	
5	Висновки	2 стор.	Обсяг не обмежений
6	Список використаних джерел (посилання, цитування)	Не менше 20 джерел (2 стор.)	
7	Додатки	Не регламентується	

Зазначені структурні елементи є обов'язковими для курсової роботи.

2.1 **Титульний аркуш** містить наступну інформацію: назву вищого навчального закладу, інформацію про вид роботи, назву теми, дані про виконавця й наукового керівника. (Додаток А).

2.2 **Зміст** роботи оформляється на одній сторінці і не має виходити за межі теми. Разом з тим, сукупність питань, які будуть досліджуватись, повинна в повній мірі розкрити тему.

Зміст містить найменування та номери початкових сторінок усіх структурних елементів курсової роботи: вступу, послідовно перерахованих розділів і підрозділів основної частини курсової роботи, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Зразок оформлення змісту (Додаток Б).

2.3 Вступ призначений для обґрунтування актуальності теми роботи, розкриття наукового та прикладного значення її розробки, формулювання мети й завдань, об'єкту і предмету, методів та інформаційної бази дослідження. Рекомендований обсяг вступу – 2 сторінки друкованого тексту:

У вступі подають загальну характеристику курсової роботи у такій послідовності:

1) актуальність теми, у якій коротко викладається сучасний стан розглянутої проблеми, необхідність подальших досліджень та її роль в економіці;

2) вказуються прізвища вчених, що внесли найбільш вагомий внесок у розробку досліджуваної проблеми;

3) мета роботи – аналіз, оцінка стану на основі його аналізу та оцінки особливостей функціонування;

4) завдання дослідження, які ставляться в роботі, повинні відповідати меті дослідження. Як правило, виходячи із завдань дослідження, будується структура роботи. Тому, завдання дослідження формулюються на підставі найменувань розділів і підрозділів;

5) об'єкт курсової роботи – це процес або явище економічної теорії і практики, що породжує проблемну ситуацію й обране для дослідження.

6) предмет – форми, методи, підходи, принципи, показники оцінки процесу формування, використання та розподілу ресурсів в різних сферах економіки. Предметом дослідження курсової роботи є одна з актуальних проблем, яка потребує вирішення професійних завдань, передбачених освітньою програмою ступеня вищої освіти бакалавр зі спеціальності 028 «Публічне управління та адміністрування» і міститься в межах об'єкта;

7) перераховуються використані наукові методи та змістовно визначають, що саме досліджувалось кожним методом. Вибір методів дослідження повинен забезпечити достовірність отриманих результатів і висновків.

2.4 Основна частина курсової роботи містить три розділи: теоретичний розділ, аналітичний розділ, оптимізаційний розділ. Між структурними елементами повинен існувати логічний зв'язок, тому наступний розділ або підрозділ роботи повинен впливати з попереднього, на що необхідно вказати одним-двома реченнями в кінці кожного структурного елемента.

2.4.1 Теоретичний розділ

У **першому (теоретичному) розділі** викладаються основні теоретичні і методичні положення теми, виявляються дискусійні та нерозв'язані аспекти теми, виходячи з рівня її розробленості у сучасній національній та зарубіжній теорії. Тут наводиться огляд літератури за темою і вибір напрямів дослідження. В аналітичному огляді літературних джерел щодо напряму наукового

дослідження здобувач вищої освіти відзначає основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Слід звернути увагу на те, що цитуючи будь-яке джерело інформації, необхідно обов'язково робити посилання на нього, оскільки це є предметом інтелектуальної власності. Стисло, критично висвітлюючи публікації, необхідно вказати ті проблеми, які потребують дослідження. Рекомендується навести порівняльні оцінки різних методів дослідження, методик розрахунків певних показників та інші, залежно від теми курсової роботи та об'єкта дослідження.

Зміст цього розділу повинен бути теоретичною основою для другого та третього розділу роботи.

У першому розділі вирішуються наступні завдання курсової роботи або розглядаються питання, оформлені у вигляді підрозділів:

1) огляд і аналіз поставлених у теоретичній частині курсової роботи завдань щодо проблем, які існують по темі дослідження, визначення окремих понять, класифікацій тощо;

2) огляд методичного забезпечення з аналізу предмета дослідження;

3) місце досліджуваної проблеми в системі економічних відносин, взаємозв'язок елементів системи, вплив предмету дослідження на стан економіки;

4) концепція предмету дослідження;

2.4.2 Аналітичний розділ

Другий розділ (аналітико-дослідницька частина) курсової роботи повинен містити два підрозділи.

В другому розділі вивчається стан справ об'єкта дослідження з позицій аналізу окремих аспектів предмета дослідження.

Завданнями другого розділу та його підрозділів можуть бути наступні:

1) аналіз предмета дослідження або його окремих елементів;

2) комплексний аналіз сучасного стану об'єкта дослідження;

3) визначення резервів підвищення ефективності діяльності за напрямками по обраній темі курсової роботи.

Метою аналітичної частини роботи є обґрунтування резервів зростання кількісних і поліпшення якісних показників функціонування предмета дослідження. Зміст і структура цієї частини роботи залежать від теми і основних завдань дослідження. Найменування аналізу повинне відповідати предмету дослідження стосовно умов функціонування об'єкта дослідження.

Динаміку основних показників відслідковують згідно даних за попередні три роки; для оцінки впливу різних факторів, виявлення резервів – по плановим і фактичним даним за звітний рік, або фактичним даним за попередній рік.

Методичною основою аналізу є різні методики, які здобувач може знайти в літературі, скористатися методиками з лекційних і практичних занять або звернутися по допомогу до наукового керівника курсової роботи.

2.4.3 Оптимізаційний розділ

Третій розділ (проектно-рекомендаційна частина) курсової роботи присвячений питанням удосконалення предмету дослідження стосовно умов функціонування об'єкта дослідження.

Виконання оптимізаційного розділу передбачає **застосування економіко-математичних методів і моделей** для аналізу та прогнозування об'єкту дослідження, а також використання методичних підходів щодо обґрунтування проектних рішень обраної теми курсової роботи, тобто виконання певних розрахунків, що підтверджують запропоновані напрями удосконалення, які були зроблені в роботі.

В цілому завдання, що розв'язуються в цьому розділі, як правило, наступні: огляд напрямів удосконалення предмету дослідження стосовно об'єкта дослідження і оптимізація одного або декількох найбільш значимих елементів предмету дослідження з використанням економіко-математичних методів, моделей.

В частині основних напрямів оптимізації предмета та об'єкта дослідження розглядаються резерви підвищення ефективності об'єкта й предмета дослідження. Логіка викладу матеріалу в цій частині роботи повинна безпосередньо кореспондуватися із теоретичною та аналітичною частинами.

Головним завданням третього розділу є розробка конкретних рекомендацій та пропозицій щодо удосконалення управління об'єктом дослідження. Приклади застосування економіко-математичних методів і моделей представлено в Додатку К.

2.5 Висновки – обов'язкова частина курсової роботи, яка готується по кожному розділу та в кінці роботи і починаються словами «таким чином» або «із вищевикладеного можна зробити висновки». Для формулювання чітких висновків та ґрунтовних пропозицій рекомендується апробація основних положень дослідження на наукових конференціях, семінарах, публікаціях у наукових виданнях.

Висновки в кінці курсової роботи повинні містити підсумки і пропозиції, обґрунтовані здобувачем у процесі виконання роботи. Висновки повинні базуватися на матеріалах основної частини роботи. У висновках не можуть з'явитися пропозиції, які не були розглянуті та обґрунтовані у курсової роботи. Як правило, висновки і пропозиції містять: класифікацію або перелік основних напрямків розвитку об'єкту та предмету дослідження; результати діяльності об'єкту дослідження в передпроектному періоді і характер очікуваних змін його різних фінансово-економічних параметрів після впровадження пропозицій.

Також у висновку повинні знайти відображення: теоретичні припущення про тенденції розвитку об'єкту дослідження; результати експериментальних досліджень і моделювання та їхня відповідність попередній гіпотезі; вплив різних факторів на зміну об'єкта та предмета дослідження. Обсяг матеріалу рекомендується подати на 2 сторінках друкованого тексту.

2.6 Список використаних джерел

У **списку використаних джерел** розміщують літературні джерела та джерела з Internet за абеткою без поділу їх на види (книги, статті, нормативні акти тощо). Дані про джерела приводяться мовою оригіналу.

Рекомендована загальна кількість позицій у переліку використаної літератури має бути не менш 20 – найменувань.

При виконанні курсової роботи мають бути опрацьовані як нормативні, так і доктринальні літературні джерела. Обов'язковим є використання Конституції України, міжнародних договорів, законів України та інших нормативно-правових актів. Тому, збираючи матеріал, необхідно опрацювати всю нормативно-правову базу з теми курсової роботи. Вивчаючи відповідний нормативно-правовий акт, слід обов'язково звернути увагу на **джерело його офіційного опублікування**.

При опрацьованні нормативного матеріал **використовуються лише чинні нормативно-правові акти, з останніми змінами та доповненнями до них**. Нормативно-правові акти, що втратили чинність, можуть використовуватись в роботі лише з метою проведення порівняльного аналізу. При цьому обов'язково необхідно вказати на те, що аналізований акт втратив чинність.

2.7 Додатки не є обов'язковим розділом курсової роботи. Доцільність додатків визначається автором роботи за узгодженням з науковим керівником, виходячи з теми роботи та її обсягу. Додатки повинні відповідати обраній темі дослідження і містити в собі необхідні матеріали, які б були базою для проведення наукових досліджень і практичних розробок.

У додатках вміщують матеріал, який: по-перше, є необхідним для повноти курсової роботи, але включення його до основної частини може змінити впорядковане й логічне уявлення про роботу; по-друге, не може бути послідовно розміщений в основній частині через великий обсяг або способи відтворення.

У додатки доцільно включати матеріал, який повинен поглибити сприйняття курсової роботи, а саме:

1) реальні документи об'єкта дослідження (підприємства, фірми, галузі управління тощо);

2) додаткові ілюстрації або таблиці;

3) матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладення або форму подання не можуть бути внесені до основної частини (оригінали фотографій; проміжні математичні докази, формули, розрахунки; інструкції, методики, опис комп'ютерних програм, розроблених у процесі виконання роботи тощо);

4) додатковий перелік джерел, на які не було посилань у роботі, але які можуть викликати інтерес.

3.ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ У НАУКОВИХ ПРАЦЯХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В університеті діє «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна», введене в дію наказом ректора №0501-1/173 від 14.05.2015 р. <http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2015-12-24/antiplagiat-polozhennya.pdf>

При написанні курсової роботи здобувачі вищої освіти усіх форм навчання беруть на себе відповідальність щодо коректної роботи із джерелами інформації; за дотримання вимог наукової етики та поваги до

інтелектуальних надбань; за порушення загально прийнятих правил цитування шляхом прийняття правил цитування та наукової етики. Електронна версія курсової роботи подається груповому керівнику для перевірки на плагіат, що формується за такими правилами: прізвище, ім'я по-батькові здобувач вищої освіти, назва групи.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу друкують машинописним способом за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм).

Роботу виконують з використанням текстового редактора Word, шрифт 14 Times New Roman для основного тексту (нежирний, непідкреслений, некурсив). Інтервал перед абзацом – 0 пт, після абзацу – 0 пт, міжрядковий інтервал 1,5 строки (29–30 рядків на сторінці).

Текст слід подавати, дотримуючись таких берегів: лівий – 25 мм, правий – 10 мм, верхній і нижній – 20 мм.

Абзацний відступ має бути однаковим упродовж усього тексту роботи і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

НУМЕРАЦІЯ. Сторінки, розділи, підрозділи, рисунки, таблиці, формули нумерують арабськими цифрами без знака №.

Титульний аркуш і зміст включають до загальної нумерації сторінок. Номер на цих сторінках не проставляють. Починають проставляти номер сторінки за порядком на вступі.

Сторінки роботи нумерують, додержуючись наскрізної нумерації упродовж усього тексту роботи. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не мають порядкового номера, їх назви правлять за заголовки структурних елементів. Структурні елементи роботи розміщують з нової сторінки, посередині рядка (симетрично до тексту) під верхнім берегом і друкують великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи та не виділяючи. Розділи роботи повинні мати порядкову нумерацію в межах роботи і позначатися арабськими цифрами без крапки, наприклад, РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2, РОЗДІЛ 3 і т. д. Слово «РОЗДІЛ» разом з номером друкується на окремому рядку посередині, під ним розташовується назва розділу, друкують великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи, симетрично до набору та не виділяючи. Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Підрозділи повинні мати нумерацію в межах кожного розділу. Нумери підрозділів складаються з номера розділу і підрозділу, відокремлених крапкою. В кінці номера підрозділу крапка не ставиться, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу. Приклад оформлення назви розділу наведено у додатку В.

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ. Титульний аркуш є першою сторінкою роботи. У курсовій роботі зазначають повну назву навчального закладу та його відомчу підпорядкованість, назву факультету, кафедри, тему роботи, дані про студента

та наукового керівника, та підписи, місто та рік подання роботи до захисту. Приклад оформлення титульного аркуша Додаток А.

ЗМІСТ. Зміст розміщують безпосередньо після завдання, починаючи з нової сторінки. Зміст відповідає плану роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, зокрема вступу, висновків, списку використаних джерел, додатків. Перенос слів у «ЗМІСТІ» роботи не дозволяється. Приклад оформлення змісту наведено у додатку В.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ. Бібліографічний опис списку використаних джерел в курсовій роботі повинен оформлятися з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Літературні джерела подаються в алфавітному порядку за прізвищами перших авторів. Джерела, які включено до списку, необхідно відобразити згідно вимогам державного стандарту. ДСТУ 8302:2015. БІБЛІОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ. Загальн. /Нац. Стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація). – З внесеними поправками.

ДОДАТКИ. Додатки розташовують після списку використаних джерел. До роботи додається аркуш паперу з написом «ДОДАТКИ». Додаток має заголовок, оформлений вгорі малими літерами з першої великої, симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, І, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Не допускається кольорове оформлення додатків.

ІЛЮСТРАЦІЇ, ТАБЛИЦІ, ФОРМУЛИ ТА РІВНЯННЯ.

Ілюстрації, таблиці, формули розміщують у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації, таблиці і формули мають бути посилання в тексті. Таблиці повинні мати назву. Ілюстрації, таблиці, формули слід нумерувати арабськими цифрами наскрізною нумерацією в межах розділу, за винятком тих, що наведені в додатках. Відстань від тексту роботи до ілюстрації, таблиці, формули і від них до тексту – 15 мм.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують під ілюстрацією. Ілюстрації позначають скороченням «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рисунок – 1.2. (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назву і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Наприклад:

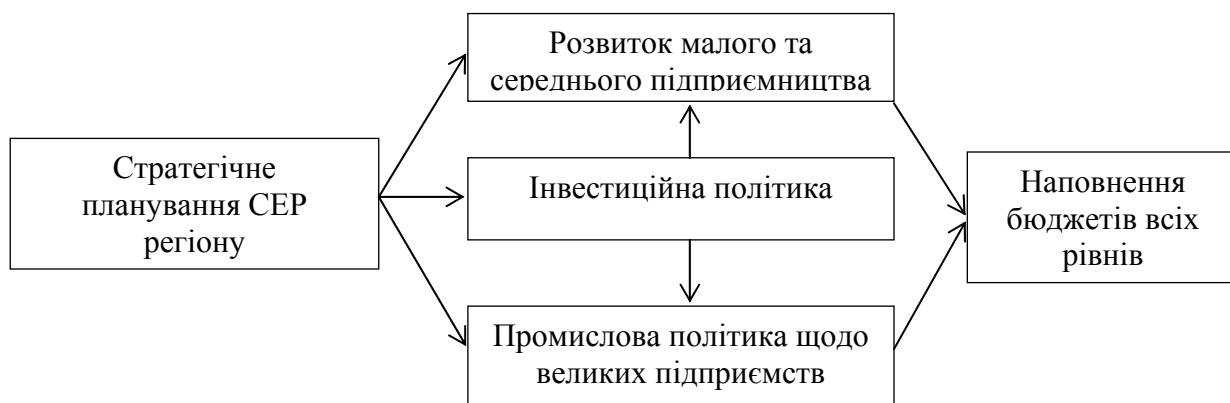

Рисунок 1.2 – Взаємозв’язок між складовими СЕР регіону

Джерело: складено автором за [14, с. 28-30]

Таблиці. Цифровий матеріал оформлюють у вигляді таблиць. Таблиці нумерують послідовно (за винятком тих, що подані в додатках) у межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Приклад оформлення таблиці:

15 мм (вільний рядок)

Таблиця 2.2 – Динаміка соціально-економічного розвитку Харківської області у 2017 - 2019 рр.

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 до 2019		2018 до 2019	
				Абсолют.	Відносні, %	Абсолют.	Відносні, %
Валовий регіональний продукт (у фактичних цінах), млн. грн.	187639,2	186927,1	187454,0	-185,2	-0,1	526,9	0,3

Джерело: складено автором за [14, с. 28-30]

15 мм (вільний рядок)

Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк (–), а у разі недоцільності (нелогічності) наведення даних ставиться хрестик (X).

Формули та рівняння. Формули та рівняння розташовують посередині робочого рядка. Після формули чи рівняння ставиться кома. Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номер формули або рівняння зазначають на рівні формули або

рівняння в дужках у крайньому правому положенні на рядку, наприклад, перша формула третього розділу позначається таким чином:

15 мм (вільний рядок)

$$E = P - 3$$

(3.1)

15 мм (вільний рядок)

де P - вартісна оцінка результатів здійснення заходу за розрахунковий період;

3 - вартісна оцінка витрат на здійснення заходу за розрахунковий період.

ПОСИЛАННЯ. При написанні курсової роботи необхідно давати посилання на джерела, матеріали або окремі дані, ідеї та висновки, на основі яких розробляються проблеми, завдання, питання, вивченню яких присвячено курсову роботу. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг.

При цитуванні, посиланні на статистичні (цифрові) дані, переліки характеристик або явищ, таблиці, формули та рисунки необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання у курсовій роботі, наприклад: «... у монографії [4, с. 148]...».

Посилання на ілюстрації курсової роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад: «рис. 1.2».

Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)».

На всі таблиці курсової роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3»; «див. рис. 2.1».

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Узагальнені критерії оцінювання рівня якості та змісту курсової роботи з деталізованими бальними шкалами наведено в таблиці 2.

Максимальна кількість балів за виконання та оформлення складає 30 балів.

Таблиця 2 – Критерії оцінювання курсової роботи

Бали	Об'єкти оцінювання				
	1. Ступінь розкриття актуальності, теоретичних та правових засад досліджуваної теми	2. Глибина аналізу та рівня його інформаційного забезпечення	3. Рівень самостійності та обґрунтованості	4. Якість ілюстративного матеріалу і оформлення роботи	5. Якість презентації роботи під час її захисту та повнота відповідей на запитання членів комісії

Критерії оцінювання					
23-30	Висока ступінь розкриття актуальності, теоретичних та економічних засад. Повно використані літературні джерела і нормативні документи	Аналіз глибокий і конкретний з високим рівнем його інформаційного забезпечення	Наявність запозичень не більше 15%	Робота оформлена згідно з установленими вимогами.	Презентація логічна й стисла, виклад вільний, відповіді на запитання правильні й чіткі.
16-22	Висока ступінь розкриття актуальності, теоретичних та економічних засад. Повно використані літературні джерела і нормативні документи	Аналіз достатній і конкретний, але з неповним використанням інформаційних матеріалів	Наявність запозичень не більше 25%	Робота оформлена згідно з установленими вимогами	Презентація логічна й стисла, виклад вільний, відповіді на запитання правильні й чіткі
11-15	Достатня ступінь розкриття актуальності, теоретичних і економічних засад та використання літературних джерел і нормативних документів	Аналіз достатній і конкретний, але з неповним використанням інформаційних матеріалів	Наявність запозичень не більше 30%	Робота в основному оформлена згідно з установленими вимогами, але є помилки і неточності	Презентація логічна, виклад вільний, відповіді на запитання містять певні неточності
6-10	Достатня ступінь розкриття актуальності, теоретичних і економічних засад та використання літературних джерел і нормативних документів	Аналіз поверховий, інформаційні матеріали використовуються недостатньо і пасивно	Наявність запозичень не більше 40%	Робота в основному оформлена згідно з установленими вимогами, але є помилки і неточності	Презентація логічна, виклад вільний, відповіді на запитання містять певні неточності
5-0	Поверхове (неповне) розкриття актуальності, теоретичних та економічних засад, зміст має компілятивний характер	Аналіз відсутній	Наявність запозичень більше 50%	Робота оформлена з грубими порушеннями установлених вимог	Презентація недостатньо впевнена, виклад переважно за текстом, не всі відповіді на запитання правильні або повні

6. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Аналіз зарубіжного досвіду формування систем комплексної оцінки та прогнозування розвитку території
2. Аналіз і прогноз демографічної структури населення регіону
3. Аналіз і прогноз динаміки споживчого бюджету
4. Аналіз і прогноз динаміки цін на товари і послуги
5. Аналіз і прогноз зайнятості населення регіону
6. Аналіз і прогноз рівня життя населення регіону
7. Аналіз і прогноз соціально-економічного розвитку регіону

8. Аналіз і прогноз тенденцій доходів населення регіону
9. Аналіз сучасного стану культури території
10. Аналіз сучасного стану системи освіти території
11. Вплив зміни доходів населення на економічне зростання території
12. Вплив структурних перетворень економіки території на зайнятість населення.
13. Державне прогнозування та бюджетно-податкове регулювання
14. Довгострокове прогнозування динаміки населення регіону
15. Експертні методи прогнозування розвитку території
16. Зміст і організація моніторингу розвитку території
17. Методи прогнозування зайнятості населення території
18. Методи прогнозування основних показників рівня і якості життя населення
19. Місце прогнозування в системі державного регулювання економіки.
20. Основи прогнозування діяльності організацій.
21. Основні тенденції розвитку динаміки і структури доходів населення території
22. Охорона здоров'я як об'єкт соціального прогнозування.
23. Планування потреби в персоналі
24. Прогнозування і планування демографічної ситуації та відтворення населення території
25. Прогнозування і планування напрямів використання трудових ресурсів території
26. Прогнозування і планування розвитку соціальної сфери території
27. Прогнозування показників охорони здоров'я території
28. Прогнозування та планування економічного розвитку території
29. Прогнозування та планування основних показників діяльності підприємства
30. Прогнозування та планування розвитку підприємства
31. Прогнозування темпів економічного зростання
32. Програмно-цільовий підхід в управлінні розвитком території
33. Процес розробки комплексної програми соціально-економічного розвитку території
34. Розробка стратегічних планів розвитку території
35. Роль охорони здоров'я в соціально економічному розвитку території.
36. Система індикаторів соціально-економічного розвитку освіти регіону
37. Система прогнозних показників розвитку системи освіти території.
38. Сутність, функції та роль індикативного планування
39. Сучасний стан рівня і якості життя населення території
40. Формалізовані методи прогнозування розвитку території

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Берданова О. Стратегічне планування: навч. посіб. Львів. ЗУКЦ, 2008. 138 с.
2. Боврон Б. Розроблення та впровадження стратегічного плану розвитку регіону: практич. посіб. Київ. Вид-во К.І.С., 2008. 214 с.
3. Булаєнко Л.И. Прогнозирование и социально-экономическое планирование: учебн. пособ. Харьков. ХНУ им. В.Н. Каразина, 2009. 97с.
4. Воронкова Г. В. Планування та прогнозування в умовах ринку: навч. посібник. Київ. ВД «Професіонал», 2006. 608 с.
5. Ганчук А.А. Методи прогнозування: навч. посіб. Черкаси: Брама-Україна, 2012. 140 с.
6. Геєць В.М. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування: підручник Харків. ВД «ІНЖЕК», 2005. 396 с.
7. Глівенко С.В. Економічне прогнозування: навч. посіб. Суми. Університетська книга, 2004. 207 с.
8. Грабовецький Б.Є. Планування та економічне прогнозування: навч. посіб. Вінниця. ВНТУ, 2013. 66 с.
9. Клебанова Т.С. Математичні методи і моделі ринкової економіки: навч. посіб. Харків. ВД «ІНЖЕК», 2010. 456 с.
10. Макаренко М.В. Економічне прогнозування. Київ. Видавництво ДЕТУТ, 2014. 161 с.
11. Пашута М.Т. Прогнозування та програмування економічного і соціального розвитку: навч. посіб. Київ. Центр навчальної літератури, 2005. 408с.
12. Присенко Г.В. Прогнозування соціально-економічних процесів: навч. посіб. Київ. КНЕУ, 2005. 378 с.
13. Сухоруков А.І. Моделювання та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів України: монографія. Київ. НІСД, 2012. 368 с.
14. Черняк О. І. Прогнозування соціально-економічних процесів: сучасні підходи та перспективи: монографія. Бердянськ: Вид-во Ткачук, 2011. 391 с.
15. Шумська С.С. Макроекономічне прогнозування: навч. посіб. : у двох ч. Київ. Видавничий дім «Києво-Могилянської академії», 2015. Ч. 1. 176 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Головне управління статистики Харківської області <http://kh.ukrstat.gov.ua/>
2. Міністерство фінансів України <https://mof.gov.ua>
3. Міністерство розвитку економіки торгівлі та сільського господарства України <https://www.me.gov.ua>
4. Пенсійний фонд України <https://www.pfu.gov.ua>
5. Міністерство соціальної політики України <https://www.msp.gov.ua/>

Зразок титульного аркушу курсової роботи

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Економічний факультет

Кафедра економіки та менеджменту

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Прогнозування та соціально-економічне планування»

на тему: _____

Студента (ки) 2 курсу групи ЕЛ - 21
спеціальності 281 Публічне управління та
адміністрування
освітньої програми «Публічне управління та
адміністрування»

_____
(прізвище, ім'я)

Керівник роботи: _____
(науковий ступінь, вчене звання)

_____
(прізвище, ім'я)

Члени комісії:

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ім'я)

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ім'я)

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ім'я)

Харків - 2022

Зразок змісту курсової роботи

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	5
1.1 Сутність публічного управління на регіональному рівні	5
1.2 Механізм публічного управління економічними процесами у регіонах	10
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА НАПРЯМКИ ЙОГО РОЗВИТКУ	15
2.1 Аналіз соціально-економічного розвитку Харківської області в економіці України	15
2.2 Аналіз промисловості, торгівлі та інвестицій Харківської області.....	20
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	26
ВИСНОВКИ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34
ДОДАТКИ	36

Приклад написання вступу

ВСТУП

На сьогодні для еволюції українського спільноти характерним є посилення ролі і сутності регіонів в процесі державного управління соціально-економічними процесами, **тому тема курсової роботи є актуальною.**

Метою курсової роботи є теоретичне та практичне дослідження механізмів державного управління на рівні регіону.

Завданнями курсової роботи є:

- 1) обґрунтувати сутність публічного управління на регіональному рівні;
- 2) розглянути механізми державного управління економічними процесами.

Об'єктом дослідження було визначено публічне управління економічними процесами на регіональному рівні.

Предметом курсової роботи було обрано механізм удосконалення публічного управління економічними процесами на рівні Харківського регіону.

При написанні роботи були використані наступні методи: історичний метод, аналіз та синтез, індукція та дедукція, абстрагування та ототожнення, аналогія, математичний метод, конкретизація, метод коефіцієнтів.

Інформаційною базою проведення досліджень слугували: законодавчі і нормативні акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Харківської обласної державної адміністрації; нормативні документи, аналітичні огляди, статистичні звіти міністерств і відомств України.

РОЗІДЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

1.1 Сутність публічного управління на регіональному рівні

У XXI столітті публічне управління відіграє одну з основних ролей у структурі влади, це призводить до значно ширшої комунікації населення із владою для вирішення спільних інтересів. Досліджуючи даний механізм у контексті регіонального рівня, та праці відомих вчених-економістів, можливо сформулювати основні постулати публічного управління економічними процесами регіону, як зазначено на рис. 1.1.

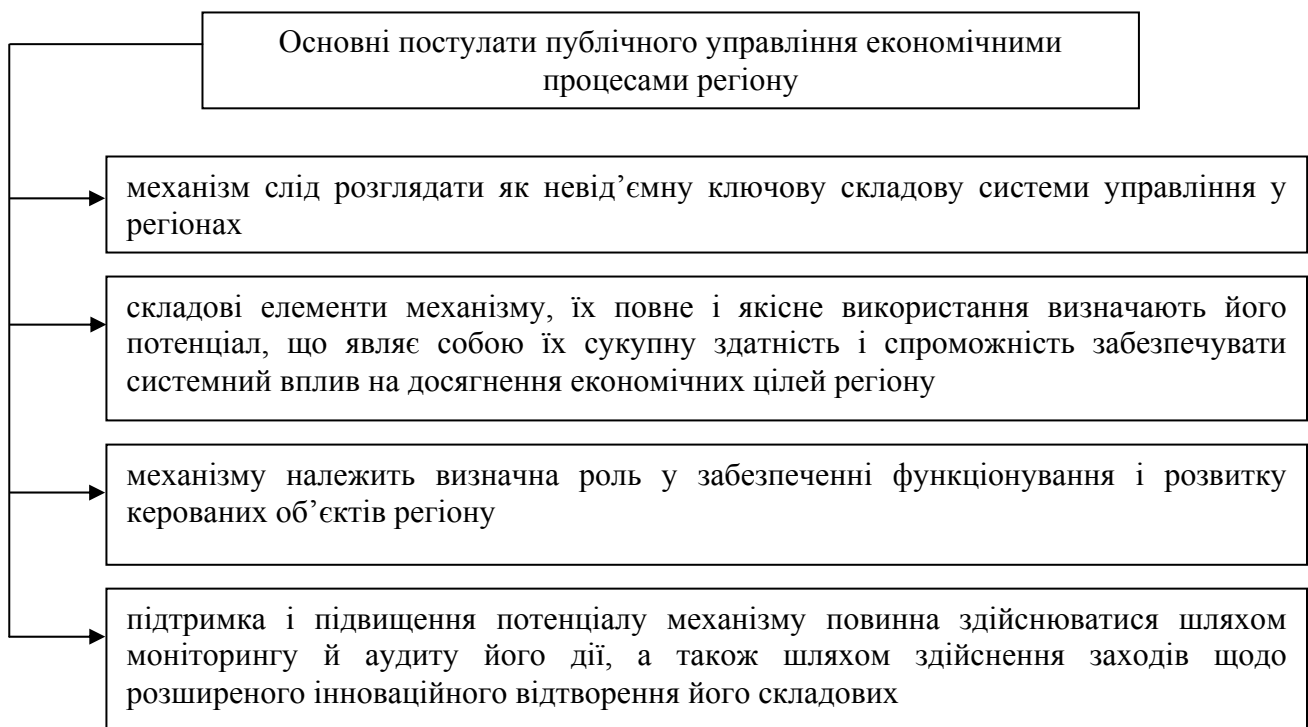

Рисунок - 1.3. Основні постулати публічного управління економічними процесами регіону

Джерело: складено автором за [14, с. 28-30]

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА ХАРКІВСЬКОЇ
ОБЛАСТІ ТА НАПРЯМКИ ЙОГО РОЗВИТКУ

2.1 Аналіз соціально-економічного розвитку Харківської області в економіці України

У табл. 2.1. представлені основні показники економіки області, які дадуть змогу проаналізувати стан соціально-економічного розвитку та питому вагу області в економіці країни.

Таблиця 2.1 – Харківська область в економіці України у 2019 р.

Показник	Харківська область	Україна	Питома вага, %
Територія, тис. км ²	31,4	603,5	5,20
Кількість наявного населення, тис. осіб	2675,5	42153,2	6,34
Частка міського населення, тис. осіб	2168,3	29256,6	7,41
Частка сільського населення, тис. осіб	507,2	12896,5	3,93
Щільність населення, осіб на км ²	84,5	75,1	–
Валовий регіональний продукт, млн. грн.	187454,0	3185367,0	5,88
Обсяг промислової продукції, млн. грн.	242543,3	3045201,9	7,96

Джерело: складено автором за [10, с. 18-20]

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА
РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Проста лінійна регресійна модель встановлює залежність між двома змінними, у нашому випадку – це зміна обсягу офіційних трансфертів місцевого бюджету залежно від часового періоду. Вибір форми кривої значною мірою визначає результати екстраполяції тренду (прогнозування). Базою для вибору форми кривої має бути аналіз сутності розвитку явища. Можна спиратися також на специфіку цієї галузі. У нашому випадку найбільш адекватною формою кривої є пряма. Розглянемо аналітичне рівняння кривої, тобто рівняння виду:

$$y = a_0 + bt,$$

(3.1)

де t – порядковий номер періодів чи моментів часу.